

Rozhovor s Alexandrem Vondrou

30.května 2006 Zbyněk Klíč

Alexandr Vondra
prezident České euroatlantické rady

Za čtyři měsíce uplyne pět let od atentátů teroristů na New York a Washington. Jak byste zhodnotil dosavadní postup západního světa v boji proti terorismu?

„Boj proti terorismu“ je slogan, který se snaží problém v komunikaci s veřejností zjednodušit. Podstata problému je složitější. Skutečným rizikem pro západní svět je radikální islamistický džihádismus ve spojení s prostředky, které používá – tj. teroristické útoky proti civilním cílům a úsilí získat zbraně hromadného ničení. Zdroje dnešního terorismu musíme vykořenit, dohoda s jeho aktéry je nepřijatelná. Radikální řešení ale neexistuje, nemáme-li v zájmu bezpečnosti přijít o naši svobodu. Jde proto o běh na dlouhou trať, ve kterém zatím slavíme jen částečné úspěchy, protože hrozba trvá.

Západní svět je ve své demokracii zranitelný, a proto se při obraně své svobody musí více spojit.

Mohl byste zhodnotit postup České republiky v tomto boji? Je zahraniční politika v této oblasti dostatečně konzistentní?

Naše zapojení do mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu bych hodnotil jako střídavě oblačné. Na jedné straně naši vojáci chrání civilisty na Balkáně a v Afghánistánu, cvičíme policisty v Iráku a diplomaticky spolupracujeme s Izraelem při jeho ochraně před Hamásem. Na druhé straně se mi mnohá domácí opatření v okamžicích mezinárodních krizí jevila jako dělaná spíše „na oko“ (např. vyslání nefunkčních transportérů před budovu Svobodné Evropy).

Co považujete v současnosti za největší hrozby pro vnitřní a vnější bezpečnost západní civilizace a potažmo ČR? Jak těmto hrozbám čelit?

Jsem přesvědčen, že se dlouhodobě podceňuje téma energetické bezpečnosti. Evropa včetně naší země je velmi závislá na dodávkách energetických surovin. Rusko jako jeden z hlavních dodavatelů v poslední době stále víc dává najevo, že energetické suroviny využívá jako nástroj k obnovení své moci a vlivu. Jiná místa ve světě, odkud Evropa čerpá suroviny – např. Blízký východ, Írán, severní Afrika nebo Nigérie – jsou politicky nestabilní. Situace vyzývá nejen k zamyšlení, ale také k činům. Měli bychom energii šetřit a musíme diverzifikovat její zdroje – druhově i geograficky. A měli bychom v Evropě více spolupracovat a soustředit se na opatření v zájmu našeho přežití.

Mohl byste zhodnotit volební programy jednotlivých politických stran v oblasti vnitřní a vnější bezpečnosti? Co Vy považujete za hlavní priority?

Z toho, co jsem četl, si myslím, že v těchto oblastech má kvalitní program jediné ODS. Ostatní strany se této problematice nevěnují vůbec, nebo jen velmi povrchně.

V oblasti vnitřní bezpečnosti je dle mého názoru velkým úkolem dosáhnout stavu, kdy policie již nebude sloužit jako nástroj vnitropolitického boje, jako v kauzách CzechTek, Dalík ap., ale naopak přijme roli strážce bezpečnosti a pořádku v zemi. K tomu musí mít vytvořené podmínky. Zatím se mluvilo o platech policistů, ale je trestuhodné, že vybavení průměrné služebny dnes zaostává za jakoukoli školou, úřadem či zdravotním střediskem. Dálniční a silniční policie by měla být mobilní, a ne někde čekat za bukem a trást se strachy, jestli ji nějaký pirát silnic nesejme. A dalo by se pokračovat.

V oblasti vnější bezpečnosti je kromě výše řečeného velkým úkolem zajistit prostředky pro moderní armádu. Za vlády posledního ministra klesly relativní výdaje na obranu pod 1,8 % HDP. Dostáváme se pod průměr NATO a nectíme závazky, které jsme dali spojencům v době našeho vstupu. Čekám v blízké budoucnosti diskusi, která nebude jednoduchá, protože vláda v posledních letech neučinila nic pro to, aby veřejnosti vysvětlila, proč armádu vůbec potřebujeme.

Jaké základní kroky by měl učinit ministr vnitra, resp. ministr zahraničních věcí po volbách, po svém nástupu do úřadu?

Nový ministr vnitra by měl nejprve dát zřetelně najevo, že skončila doba, kdy je policie používána k politickým cílům a když se pak pravda provalí, stane se z ní obecný otloukánek. Dále je nutné říci jasné slovo do policejních řad – případů, že někteří policisté jsou propojeni s organizovaným zločinem, je příliš mnoho. První kroky by měly sloužit k obnově autority policejních sborů, kroky následné pak k přerozdělení zdrojů uvnitř ministerstva, případně i k získání nových.

Nový ministr zahraničí se především musí stát šéfem diplomacie, který bude v zahraničí obecně respektován a tudíž schopen pro naši zemi něco prosadit. Směrem domů je pak nutné představit realistický vládní program, který bude vycházet z potřeb země a jejích priorit. Zahraniční politice by měla dominovat témata jako je budoucí podoba EU, zlepšení transatlantických vztahů a ekonomická diplomacie. Rychle budeme muset také zahájit přípravy na naše předsednictví v EU.

Alexandr Vondra (* 1961)

- někdejší poradce prezidenta Václava Havla pro zahraniční politiku (1900–1992)

- bývalý náměstek ministra zahraničních věcí (1992-1997)
- bývalý velvyslanec ČR v USA (1997-2001)
- v současnosti prezident České euroatlantické rady